

**Til medlem af Inatsisartut
Erik Jensen, Siumut**

/her

Besvarelse af § 37-spørgsmål nr. 84 af 25. juni 2021 vedrørende selvstændighed

14-07-2021
Sags nr. 2021 - 12680
Dok. nr. 17231468

Kære Erik Jensen

Formanden for Naalakkersuisut takker for spørgsmålene.

Postboks 1015
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 50 02
E-mail: govsec@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Spørgsmål 1:

1. Har Danmark forpligtelse til at yde bloktilskud, efter at Grønland har opnået selvstændighed?

SVAR:

Spørgsmålet om Danmarks forpligtelse til at yde økonomisk støtte til Grønland, efter at Grønland har opnået selvstændighed, vedrører både statsretten og folkeretten. Formanden for Naalakkersuisut har derfor anmodet Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender om, at besvare den del der vedrører folkeretten, da folkeretten ressortmæssig hører under udenrigsanliggender.

Iht. statsretten er Danmarks forpligtelse til at yde Grønland bloktilskud for tiden fastsat i kapitel 3 i lov nr. 473 af 12. juni 2009 om Grønlands Selvstyre (Selvstyreloven). Kapitel 3 fastsætter størrelsen på bloktilskuddet, samt reguleringen af tilskuddet iht. stigningen i det generelle pris- og lønindeks på den danske finanslov.

Kapitel 8 i Selvstyreloven fastsætter Grønlands adgang til selvstændighed. Hvis Grønland træffer afgørelse om selvstændighed indebærer det, at Grønland overtager højhedsretten over Grønland, og at Grønland udtræder af Kongeriget Danmark.

Processen for selvstændighed er også fastsat i kapitel 8. En del af processen er forhandling med Danmark om, hvordan forholdet mellem Grønland og Danmark skal være bagefter, at Grønland er udtrådt af Riget. I denne aftale vil der også kunne aftales, at Danmark fremover skal yde økonomisk støtte til Grønland.

Under pkt. 10.2. "*Gennemførelse af selvstændighed*" i de almindelige bemærkninger til Selvstyreloven står der:

"Der vil i aftalen mellem Grønlands landsstyre og regeringen skulle træffes bestemmelse om en række spørgsmål, som må afklares i forbindelse med grønlandsk selvstændighed. Det drejer sig bl.a. om statsborgerforhold for personer, som bliver berørt af Grønlands selvstændighed, jf. herved artikel 10 i FN's konvention af 30. august

1961 om begrænsning af statsløshed og artikel 19 i Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret. Det drejer sig endvidere om stillingtagen til, hvorvidt de aftaler om f.eks. dobbeltbeskatning og visse sociale spørgsmål, som er indgået mellem regeringen og Grønlands landsstyre, fortsat skal gælde mellem Danmark og Grønland som selvstændig stat. Herudover vil der i den nævnte aftale kunne indgå bestemmelser f.eks. om økonomisk støtte og om danske myndigheders eventuelle administrative bistand til de grønlandske myndigheder.”

Der skal her påpeges, at for at aftalen mellem Grønland og Danmark kan indgås, skal begge parter være enige om indholdet i aftalen. Så det er ikke til at sige i dag, hvad en sådan aftale konkret måtte komme til at indeholde.

Herudover kommer forpligtelser som følger af folkeretten, særlig forpligtelser vedtaget i De Forenede Nationers (FN) regi, hvor Danmark har været medlem siden 1945.

Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender svarer følgende vedrørende folkeretten:

Under FN er vedtaget folkeretlige bestemmelser for kolonier. Grønland er som bekendt en tidligere koloni, og det er således klart, at i forbindelse med Grønlands opnåelse af selvstændighed, vil relevante folkeretlige FN-bestemmelser for kolonier kunne finde anvendelse. Det er blandt andet med den baggrund, at det grønlandske folk er anerkendt som et folk i henhold til folkeretten med ret til selvbestemmelse og har ret til selvstændighed, hvilket også understreges i selvstyreloven. Folkeretten har således været benyttet ved formuleringen af Selvstyreloven. En form for selvstændighed for en tidligere koloni er Free Association. Free Association er en samarbejdskonstruktion mellem to stater, hvoraf én stat er en tidligere koloni og den anden den tidligere kolonimagt. Free Association, som mulig fremtidig samarbejdskonstruktion nævnes i afsnit 10.1 i lovbemærkningerne til Lov om Grønlands Selvstyre af 2009, og nævnes for eksempel i FN Resolution 1541.

Tidligere kolonier, Palau, Mikronesien og Marshall Islands, har for eksempel indgået en Free Association ordning med USA, og er samtidigt fulgyldige medlemmer af FN, som selvstændige stater. Der er mange elementer i disse øers forhold med USA, som ikke lader sig direkte overføre til Grønland og Danmarks forhold, og som vi måske heller ikke ønsker at overføre. Dog udgør samarbejdsforholdet, Free Association, en juridisk, økonomisk og politisk konstruktion i mellem landene som er værd at bemærke, hvilket også er medvirkende grund til, at konstruktionen nævnes i lovbemærkninger til Selvstyreloven. I de nævnte tilfælde, har der været indgået et mangeårigt økonomisk samarbejde i mellem USA og de frit associerede ø-stater, hvor der i årtier er givet økonomisk støtte til disse øer fra USA efter, at ø-staterne har opnået selvstændighed via Free Association. Indholdet i det pågældende Free Association-forhold, tilpasses efter forhandling særligt den tidligere koloniseredes behov, da det er den frit associerede, der har behov for assistance. Indretningen af det pågældende Free association-forhold kan være forskellig fra forhold til forhold, da den tidligere koloniseredes behov kan være forskellige.

I lovbemærkningerne til selvstyreloven findes afsnit 10.2, hvor følgende formulering findes i relation til forhandlingerne om selvstændighed:

"(...) Herudover vil der i den nævnte aftale kunne indgå bestemmelser f.eks. om økonomisk støtte og om danske myndigheders eventuelle administrative bistand til de grønlandske myndigheder." Forud for denne formulering nævnes følgende: "(...) Bestemmelsen pålægger regeringen at indlede forhandlinger med henblik på faktisk opnåelse af en aftale. Henset hertil skal forhandlingerne føres på en meningsfuld måde, idet parterne må bestræbe sig på gensidigt at imødekomme hinanden. (...)"

Ovenstående betyder, at begge parter reelt skal gøre deres for at imødekomme hinanden, når forhandlingerne om selvstændighed skal gennemføres.

Baggrunden for, at fuld selvstændighed og selvstændighed i form af Free Association stadig er muligheder at vælge for det grønlandske folk, er folkets baggrund som tidligere koloniseret land og folk, hvilket var anerkendt under FN. I tilfældet omkring selvstændighed, kan det bemærkes, at valgmuligheden ikke blev givet på et frit og informeret grundlag til det grønlandske folk i 1952, og for Free Associations tilfælde, blev det slet ikke givet som valgmulighed for det grønlandske folk, i relation til landsrådets beslutning om indlemmelsen i Danmark eller ej tilbage i 1952. Landsrådet blev som bekendt givet 3 dage til at træffe denne beslutning. De kritisable omstændigheder omkring beslutningen i 1952, som endnu engang er gjort aktuelle og dokumenteret ved bogudgivelsen "Imperiets børn". Omstændighederne har medført, at valgmulighederne vil blive inkluderet blandt valgmulighederne for det grønlandske folk, når valget mellem selvstændighed, Free Association eller fortsat indlemmelse i Danmark skal træffes.

Det vil således ikke være et spørgsmål mellem Danmark og Grønland, om det skal være selvstændighed eller Free Association eller for den sags skyld være en fortsættelse af indlemmelsen i Danmark. Det spørgsmål er udelukkende for det grønlandske folk at besvare, som et tidligere koloniseret folk. Det der kan forhandles om og fastlægges mellem Grønland og Danmark, er forholdene omkring den eventuelle selvstændighed, indholdet i det eventuelle Free Association-forhold tilpasset til Danmark og Grønland eller den fortsatte indlemmelse.

Det er ligeledes relevant at have FN resolution 1514 af 1960 vedrørende tilkendelsen af retten til selvstændighed for koloniserede lande og folk i bevidstheden i denne sammenhæng. Denne resolution fastlægger, at kolonimagter ikke må benytte politisk, social, økonomisk eller uddannelsesmæssig parathed som grundlag for at udsætte de koloniserede lande og folks selvstændighed.

Meget taler således for, at forpligtelsen eksisterer for Danmark til at give økonomisk bistand til Grønland, også i relation til selvstændighed og Free Association. Forpligtelsen er dog ikke gjort konkret endnu, idet den eventuelle beslutning om hvilke skridt der skal tages endnu ikke er truffet af det grønlandske folk. I det tilfælde, at behovet skulle opstå, kan forpligtelsen gøres konkret, hvis det grønlandske folk skulle ønske dette. Det er klart, at konkretiseringen af forpligtelsen vil ske i dialog og forhandling med Danmark.

Det skal bemærkes, at Danmark tilsluttede sig de nævnte FN-resolutioner fra 1960, og at Danmark i øvrigt i FN stemte for at anerkende de ovennævnte Free Association-forhold mellem USA og de tre nævnte øer.

Spørgsmål nr. 2:

2. Såfremt det forholder sig sådan, har Grønland og Danmark så indgået en aftale herom?

SVAR:

Der er ikke indgået en konkret aftale mellem Grønland og Danmark om forholdet mellem Grønland og Danmark efter, at Grønland har opnået selvstændighed. Se også svar til spørgsmål nr. 1

Spørgsmål nr. 3:

3. Såfremt staten yder bloktilskud, hvor meget vil det årlige bloktilskud så lyde på?

SVAR:

Jeg henviser til svar til spørgsmål nr. 1 og 2.

Spørgsmål nr. 4:

4. I hvor mange år vil staten yde bloktilskud?

SVAR:

Jeg henviser til svar til spørgsmål nr. 1 og 2.

Spørgsmål nr. 5:

5. Hvornår forventer Naalakkersuisut at Grønland bliver selvstændig?

SVAR:

Siden 2017 har Forfatningskommissionen arbejdet på forslag til Grønlands forfatning. De skal aflevere forslaget senest den 31. december 2022 til Naalakkersuisut, således at Naalakkersuisut kan præsentere dette til Inatsisartut under forårssamlingen 2023.

Før Forfatningskommissionen er færdig med sit arbejde, mener Naalakkersuisut ikke det er korrekt at begynde at fastsætte dato for, hvornår Grønland bliver selvstændigt. Det må der tages stilling til efter at alle har fået mulighed for, at give deres mening til kende om Grønlands kommende forfatning.

Og til sidst skal der understreges, at beslutning om Grønlands selvstændighed træffes af det grønlandske folk, og ikke af Naalakkersuisut.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen

Múte Bourup Egede (sign.)
Formand for Naalakkersuisut